№ 62 ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 19

1908

ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

№ 62 ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 19

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
ՏԷԼԷՖՈՆ № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
ՏԷԼԷՖՈՆ № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան Խորհուրդը

պատիւ ունի հրաւիրելու մեծարգոյ անդամներին ընկերութեան արտակարգ ընդհանուր ժողովին, որ կայանալու է մարտի 22-ին, երեկոյեան ուղիղ ժամը 7-ին, Թիֆլիսի բօրսայի դահլիճում (Армянскій базаръ, домъ Кредитнаго Общества, рядомъ съ магазиномъ Адельханова).

Զեկուցումների առարկաներն են՝

1) Գ. Արեշեանից գնած տունը քանդելու և նորը կառուցանելու խնդիրը։
2) Հայոց Դրամատիկական ընկերութեան խնդիրը՝ յանձնելու նրան հանդուցեալ դերասան Պետրոս Ադամեանի իրերը ի պահպանութիւն։
3) Ընտրութիւն վերատուչիչ յանձնաժողովի անդամների։
4) Ընթացիկ հարցեր։

(չ. ու. հ.) առ. 3—1

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԵՒ ԿՕՄԻՍԻՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Առաջարկում է իր ծառայութիւնները զրամագլուխներ հայթայթելու համար արդիւնաբերական և լեռնային ձեռնարկութիւնների գրաւականով։ Իր հաշուով հետազօտել է տալիս իրան առաջարկված իւրաքանչիւր լուրջ գործ։

Հասցէն՝ Banque Denis et C-ie, 33, rue Le Peletier, Парижъ.

(օ. ժ.) 10—9

Մարտի 16, կիրակի օրից

ԲԱՑԷ

Նկարիչ ԱՐՇԱԿ ՓԷԹՎԱՃԵԱՆԻ

ԶՈՒՏ

ԱԿՎԱՐԷԼՆԵՐԻ

Ցուցահանդէսը

Կովկասեան գիւղատնտեսական կայսերական ընկերութեան դահլիճներում.

Բարեատինսկայա փողոց.

Ցուցահանդէսը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև երեկոյեան ժամը 5-ը։

Մուտքը արժէ 30 կոպէկ։

Աշակերտները և զինուորները վճարում են կէսը։

(օ. ժ.) առ. 20—3

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Արդէն սկսել են բաժանել հայ և սերմացու այն նպաստից, որ Պետական Դուման նշանակել է Անդրկովկասի կարօտեալ ազգաբնակութեանը։

Յատուկ առեաններ իւրաքանչիւր նահանգում զբաղված են այդ գործով։

Մինչև այժմ ստացված է 1.047,623 ռուբլի այդ նպատակով և դեռ պէտք է ստացվի դարձեալ 977980 ռուբլի։

Անկասկած՝ երկրի կարիքը աւելի մեծ է, քան այդ թւերն են ցոյց տալիս, բայց վերև յիշված գումարն էլ կարող կը լինի ամրել ժողովրդի վէրքերը մի որոշ չափով։

Բացի այն օգնութիւնից, որ կը տայ պետական նպաստը, անհրաժեշտօրէն պէտք է առաջ գայ նաև ժողովրդի սեփական ինքնագործունէութիւնը՝ ապահովելու իրան հացով և սերմացուով։

Հաշուութեամբ կարող ենք արձանագրել, որ գիւղացիները շատ տեղերում սկսել են կազմակերպվել և ձեռք են բերում հաց մեծ վաճառականներից, օրինակ Ռոստովցիներից, Օդեսայից։

Իբրև օրինակ կարող ենք առաջ բերել Սնալքալաքի դաւառի մի քանի գիւղերը, որոնք ժողովել են գումարներ հաց բերելու համար Օդեսայի և դիմել են Թիֆլիսի մատակարարական ատեանին, որ սա տայ նրանց հնարաւորութիւն օգտվելու երկաթուղիական արտօնեալ սակագնից։ Եւ ատեանը յարգել է գիւղացիների այդ խնդիրը։

Թիֆլիսի նահանգից առայժմ դիմում արել են հինգ գիւղ։ Մենք նրանց մասին առաջ ենք բերում մի քանի տեղեկութիւններ, որպէսզի նրանց օրինակին հետևեն և ուրիշները։

Օրաջալար	2372	պուդ	3	վագոն
Բուզովետ	2000	»	3	»
Ղաչիան	2250	»	3	»
Դիլիֆ	1716	»	2	»
Մամրաբա	1557	»	2	»

Այդ գիւղերը իրանց յատուկ լիազօրների միջոցով հացը պէտք է բերեն Բօրժոմ կամ Ալէքսանդրոպոլ կայարանները արտօնեալ սակագնով և բաժանեն համագիւղացիներին իրանց մասնակցութեան հաշուով։

Եթէ ուրիշ գիւղական հասատատութիւններ էլ ցանկանան կազմակերպվել և հաւաքական գումարով հաց գնել, կարող են նոյնպէս օգտվել երկաթուղիական արտօնեալ սակագնից։

Դրա համար նրանք պէտք է դիմեն նահանգական ատեանին, որը կը տայ նրանց յատուկ տոմսեր երկաթուղիական արտօնութիւնը վայելելու համար։

«Մշակի» այս համարում հաղորդված են տեղեկութիւններ, թէ որքան գումար է գրված գանազան ատեանների տրամադրութեան տակ։

Այդ գումարների բաժանումը դեռ վերջնականապէս տեղի չէ ունեցել. նահանգական ատեաններն ու գաւառական մասնաժողովները պէտք է այդ գործը անեն առաջիկայ շաբաթներում այն տեղեկութիւնների հիման վրա, որոնք կը լինեն նրանց տրամադրութեան տակ։

Ահա այդտեղ դեր ունեն կատարելու տեղական մարդիկ, որոնց յիշեցնում ենք նորից իրանց պարտաւորութիւնների մասին։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 17 մարտի

Վանում պատահած վերջին դէպքերի մանրամասնութիւնները ցոյց են տալիս, որ Ռէֆիդ-փաշայի եռանդուն գործողութիւնների շնորհիւ կոտորածը կանգ առաւ և նորի առաջն առնվեց, որ սպասվում էր հայ Դաւիթի մահվանից յետոյ։ Հիւպատոսներն էլ իրանց կողմից մեծ գովասանքով են խօսում Ռէֆիդ-փաշայի գործողութիւնների մասին։

Բիթլիսից հաղորդում են, որ սուլթանից ներումն ստացած աւազակին տեղական իշխանութիւններն են ուղարկել հայ յեղափոխականների հետքերը գտնելու համար։ Հետևանքն այն եղաւ, որ շրջակայքում սկսեցին հայերին կոտորել։ Ու այժմ հաշում են վեց սպանված։

Հայկական դաւադրութեան բացման լուրերի հետ միասին ամեն օր տեղի են ունենում խուզարկութիւններ և ձերբակալութիւններ։ Ձերբակալված են շատ յոյներ, հայեր, մի բէլգիացի և Թիւրք Համդի-բէյը, որ գաղտնագիր հեռագրատան բաժնմունքի կառավարիչն է։

Ռուսաց դեսպանի թոյլտուութեամբ հարց ու փորձի ենթարկեցին դեսպանատան թարգման հայ հաջի Բիարին։ Քննութիւնը սկսված է «Սերվիս» լրագրի նախկին խմբագիր՝ յայտնի Թահիր-բէյի մատնութեան համաձայն։ Թահիր-բէյը այժմ բանտ է դրված կեղծ պատենտներ շինելու համար և շատ է աշխատում ներում ստանալ։

Մինչև օրս ոչինչ լուրջ բան երևան չէ հանված։ Ամբողջ գործը կրում է տեղումս սովորական բան դարձած ինտրիգի բնաւորութիւն և հազիւ թէ հող ունենայ իր ոտքի տակ, սակայն բոբբոքում է կրքերը և կարող է կատաղութիւն յարուցել ֆանատիկոս ու ապէտ մասսայի մէջ։

—

Ֆօջա (Իտալիա).—Մարտի 15-ին Սան-Սեվերօյում համայնական խորհրդի ընտրութեան ժամանակ անկարգութիւններ ծագեցին։ Ժանդարմները մաքրեցին ընտրութիւնների տեղը։ Ամբոխը յարձակվեց նրանց վրա քարերով։ Օգնութեան համար կանչված զօրքերի վրա ամբոխը սկսեց կրակել տարբանակներից։ Ժանդարմները երկու անգամ կրակ բացին ամբոխի վրա։ Մէկը սպանված է. վիրաւորված են երկու զինուոր և մի քանի ժանդարմներ։ Կարգը վերականգնված է։

—

Նիւ-Եօրկ, 17 մարտի

Ուախինգտոնում, Դանների բարձունքի հանքում երկու բանւորների ազատելու ժամանակ, որոնց, պայթումի պատճառով, վտանգ էր սպառնում, առաջացաւ երկրորդ պայթում, որին զոհ դնացին մօտ 70 բանւոր։

—

Թիֆլիս, 17 մարտի

Ներքին գործերի մինիստրութեան կարգադրութեան համաձայն, մինչև օրս Անդրկովկասի անբերրիութիւնից վնասված ազգաբնակութեան սերմացուի և ուտելիքի պէտքերին բաւարարութիւն տալու համար Կովկասի Փոխարքային փոխադրված է 2,025,603 ռուբլի։

Այս գումարից հետևեալ չափ փոխառութիւն տրված է.

1) Թիֆլիսի նահանգապետին՝ 85,000 ռուբլի,
2) Դանձակի նահանգապետին՝ 230 հազար ռ.,
3) Քութայիսի նահանգապետին՝ 60 հազար ռ.,
4) Երևանի նահանգապետին՝ 548 հազար 283 ռ.,
5) Կարսի շրջանի զինուորական նահանգապետին՝ 115,000 ռ.,
6) Դաղէստանի շրջանի զինուորական նահանգապետին 4,340 ռ. և
7) Զերնօմօրի նահանգապետին՝ 5000 ռուբլի։

Ընդամենը 1,047,623 ռուբլի։

Մնացած գումարը նոյնպէս կը բաժանվի, հէնց որ Փոխարքայի դիւանատունը տեղեկութիւններ ստանայ նահանգապետներից, թէ այս կամ այն սուր կարիքին պէտք է անյապաղ բաւարարութիւն տալ։ («Ռ.»)

—

Լօնդոն, 17 մարտի

Հրատարակված է սպիտակ գիրքը մակեդոնական հարցի առիթով։

Գրքում ամենից առաջ յիշված են Մակեդոնիայի վերաբերութեամբ անգլիական առաջարկութիւնները, ապա մատնանշված են այն լուրջ հետևանքները, որոնք կարող են այն կարծիքը ստեղծել, թէ եւրոպական կօնցերտը անկարող է և կամ միջոց չունի վերջ դնելու կրիտիկական դրութեան։

Մեծ պետութիւններին խորհուրդ է տրվում ապահովել նահանգապետի ռոճիկը, որպէսզի նա թիւրքական կառավարութիւնից կախում չունենայ. առաջարկվում է բաւականաչափ կրճատել թիւրքաց զօրքերի թիւը Մակեդոնիայում. գրանից զոյացած խնայողութեամբ առաջարկվում է նոր ֆինանսական վարչութիւն հաստատել, ինչպէս և առաջարկվում է մեծ պետութիւններին՝ ապահովել Մակեդոնիայի անձեռնխեղութիւնը այդ վարչութեան մէջ։

Մարտի 3-ի հեռագրով Գրէյը ցաւակցութիւն է յայտնում, որ պետութիւնները հնարաւոր չը գտան ընդունել դեկտեմբերին տեղի ունեցած զօրքերը կրճատելու և ժանդարմերիան ուժեղացնելու առաջարկութիւնը։ Աւստրօ-Ունգարիայի և Ռուսաստանի արտայայտած կարծիքի առիթով, թէ այժմեան բոլշէն անյարմար է հանդիսանում նոր առաջարկութիւնների համար, Գրէյը նկատում է, որ մակեդոնական վիլայէթներում իրերի դրութիւնը պահանջում է եռանդուն և անյապաղ միջամտութիւն. յարմար բոլշէի սպասել կը նշանակէ Մակեդոնիայում պահպանել անորոշ ժամանակով անդրանիկ վերաբերմունք չեն ցոյց տալիս դէպի Մակեդոնիայի ազգաբնակութեան տանջանքները։

—

Վիէննա, 17 մարտի

«Կօր. Բիւրօյին» հեռագրում են Կ. Պոլսից, որ թիւրքական մասնաժողով է նշանակված՝ սանջակի երկաթուղագծի կառուցման վերաբերութեամբ հետաքրքրութիւններ կատարելու համար։ Մասնաժողովը բաղկացած է չորս զինուորականներից և երկու քաղաքացի անդամներից։ Մտադրութիւն կայ աշխատանքի ձեռնարկել ապրիլ ամսից։ («Հ. Գ.»)

—

Շահի հեռագիրներ հայերին

Թաւրիզից մեզ գրում են, մարտի 13-ին.

Ատրպատականի հայերի կողմից թեմական առաջնորդ Կարապետ վարդապետը իր խնդակցական հեռագրին շահի կեանքի դէմ կատարված մահափորձի առիթով՝ ստացաւ շահից հետևեալ պատասխանը.

«Ձեր և բոլոր հայոց ազգի բարեիղձ և տիրասէր արտայայտութիւններից մեր արքայական սիրտը գոհունակութեամբ և ուրախութեամբ համակվեց»։

Իսկ Նօվրուզի առիթով, առաջնորդի շնորհաւորական հեռագրին ստացվեց հետևեալ պատասխանը.

«Թաւրիզի հայերի անկեղծ և սրբազան տիրասէր յանկութիւններին և ձեր տիրասէր և հայրենասէր զգացումներին հասու եղայ և ձեր հեռագրական շնորհաւորական բարեմաղթութիւնները ուրախութեամբ ընդունեցի»։

—

Թէհրան, 17 մարտի

Մարտի 15-ին մէջլիսի նախագահ Իխտիշամ-ուս-Սալթանէն, նկատի առնելով պատգամաւորներից մէկի նկատողութիւնը՝ թէ վիճաբանութիւնները աննպատակայարմար են տեղի ունենում, փակեց մէջլիսի նիստը և մարտի 16-ին ուղարկեց առանց առարկութեան ընդունված հրաժարականի խնդրագիրը, վերցնելով իրանից նաև պատգամաւորի կոչումը։

Մէջլիսի նախագահ 666 ձայնով ընդդէմ 41-ի ընտրվեց մէջլիսի առաջին նախագահի եղբայր Մուկբիր-ուլ-Միլլքը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՒՐԻԿԵԱՆ ՊԱԼԱՏԻՆ

Պետական Դուման երեսունվեցերորդ նիստն է։ Հերթական հարցերից ոմանք մեծ նշանակութիւն ունեն։

Առաջինը քննվում է Տօկիոյի միսսիայի վերակազմութեան հարցը։

Ինչպէս յայտնի է, Պետական Դուման արդէն զբաղվել էր այդ խնդրով, բայց այն ժամանակ հարցը վերջնական լուծում չը ստացաւ, որովհետև պատգամաւոր Կրուպէնսկին մի նոր առաջարկութիւն էր արել. այդ պատճառով ամբողջ օրինագիծը վերադարձվել էր մասնաժողովին։

Հարցը նրանումն է, որ արտաքին գործերի մինիստրը առաջարկում է Դումային մինչև այժմ գոյութիւն ունեցող Տօկիոյի միսսիան փոխել դեսպանութեան։ Անցեալ նիստում արդէն պարզվել էր զանազան կուսակցութիւնների վերաբերմունքն այդ օրինագծին։ Կադետների լիդէր Միլիւկովը ոչ թէ միայն Ֆրակցիայի, այլ և ամբողջ կուսակցութեան անունից ողջունեց արտաքին գործերի մինիստրի ճառը. սոցիալ-դեմօկրատներն անցեալ անգամ չը կարողացան իրանց կարծիքը յայտնել այդ հարցի վերաբերմամբ, որովհետև նախագահը թոյլ չը տուեց պատգամաւոր Զիսէիձէին արտասանել իր ճառը։ Ընթերցողներին երևի նոյնպէս յայտնի է, թէ արտաքին գործերի մինիստրի ճառին արհեստական ձևով մեծ նշանակութիւն էին տուել պատգամաւորները, առաւել Միլիւկովը, իրանց ճառերով։

Այսօրվայ նիստում այդ հարցը երկար վիճաբանութեան առարկայ չը դառաւ, բայց հետաքրքրական էր այն տեսակէտից, որ գրաֆ Ուվարովն ամենարելիֆ կերպով ապացուցեց ամբողջ այդ օրինագծի մանկութիւնը, իսկ Զիսէիձէն բացատրեց և պարզեց սոցիալ-դեմօկրատների հայեցակէտը այդ հարցում։

Առաջինը խօսում է գրաֆ Ուվարովը (հոկտեմբերեան)։ Նա ողջունում է այն հանգամանքը, որ արտաքին գործերի մինիստրը կայսրի թոյլտուութեամբ Պետական Դումային բացատրութիւն է տալիս արտաքին քաղաքականութեան մասին, բայց ոչ մի կերպով նա չէ կարող հաշտվել այն կարծիքի հետ, որը արտաքին գործերի մինիստրը ունի Հեռաւոր Արևելքի վերաբերմամբ. «Ի հարկէ մի որևէ վրէժի մասին խօսք անգամ չէ կարող լինել,—ասում է Ուվարովը,—բայց մենք պէտք է անպատճառ համոզված լինենք, որ մեր խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը փոխադարձվում է մեր հարևանների կողմից, որոնք շահագրգռված են Հեռաւոր Արևելքում»։ Այնուհետև նա քննադատելով մինիստրի ճառը այն միտքն է յայտնում, որ բոլոր շահագրգռված պետութիւնները՝ ձեռք բերելով զանազան արտօնութիւններ թէ Մանջուրիայում և թէ Խաղաղ օվկիանոսի ափերում՝ կամաց-կամաց այս կամ այն տերրիտորիայի վրա իրանց ազդեցութիւնը ամրապնդում են, և մենք այդ փաստերին չը պէտք է նայենք լաւատես աչքով և վառ գոյներով ներկայացնենք մեզ հեռանկարները։

Անցնելով Տօկիոյի միսսիան դեսպանութեան փոխելու հարցին, գրաֆ Ուվարովը ասում է, որ նա դէմ է այդ առաջարկութեան։ «Ասում են, որ գրաֆ Վիտտէն, Պորտսմուտի պայմանագիրը կնքելիս, պարտաւորվել է միսսիան դեսպանութեան փոխելու, այն ժամանակ հարցը ինքնըստինքեան վճռվում է. բայց եթէ այդ այդպէս չէ, այն ժամանակ ես չեմ կարող չը յայտնել իմ կարծիքս այդ հարցի վերաբերմամբ։ Մինիստրը մեզ յայտնեց, որ Տօկիոյում գտնվող ներկայ միսսիան իր ժամանակին ամենամանրամասն տեղեկութիւն է տալիս եղել եապոնական բոլոր պատրաստութիւնների մասին, իսկ այստեղ Պետերբուրգում ոչ մի ուշադրութիւն չէն դարձրել այդ տեղեկութիւնների վրա։ Ուրեմն ինչ կաւելանայ կամ կը փոխվի, եթէ այժմս այդ ներկայացուցչի պաշտօնի անունը փոխենք։ Միայն աւելորդ ծախս կը լինի և ժողովրդի վրա աւելորդ զարդրանքներ կը կարվեն։ Արտաքին գործերի մինիստրութիւնը առանց այն էլ լաւ տեղեակ է Եապոնիայում և Մանջուրիայում տեղի ունեցող բոլոր փաստերի հետ և միանգամայն աւելորդ է նոր ծախքեր անել»։

Պատգամաւոր Զիսէիձէն յայտնում է, որ ինքը նոյնպէս ժայռ կերպով է ներկայացնում իրան Հեռաւոր Արևելքի ներկայ դրութիւնը։ (Աջակողմեանները աղմուկ են հանում և ծիծաղում են։ Նախագահը նրանց սաստում է և խնդրում Դուման չը դարձնել զուարճատեղի։ Նրանք ականջ են դնում և լռում)։ «Անցեալ անգամ,—ասում է Զիսէիձէն,—պատգամաւոր Միլիւկովը թեթև կերպով շօշափեց այն հարցը, որ մեզանում գոյութիւն ունեն անպատասխանատու դիպլոմատներ, որոնք վճռում են ամենակարևոր հարցերն առանց որևէ էական պատճառների, առաջնորդվելով միանգամայն մասնաւոր միտումներով»։ Այնուհետև Զիսէիձէն ուզում է մի քանի փաստեր բերել այդպիսի անպատասխանատու դիպլոմատների գործունէութիւնից, բայց մինիստրը նրան թոյլ չէ տալիս։ Զիսէիձէն ուզում է Արևելքի մասին խօսել, սակայն նախագահը նորից թոյլ չէ տալիս։

Զիսէիձէն շարունակում է և հարցնում՝ արդեօք այժմս այդ անպատասխանատու դիպլոմատները գոյութիւն չունեն։ Եթէ հաւատանք մինիստրի ասածներին, նրանք արդէն իրանց նշանակութիւնը կորցրել են, բայց դա մեզ չէ կարող հանգստացնել։ «Եթէ մեզ հաւատացնէին, որ այժմս փոխվել է այն միջավայրը, այն հանգամանքները, որոնք հնարաւորութիւն էին տալիս այդ անպատասխանատու դիպլոմատներին՝ կատարել ինչ որ ցանկանում էին, դուցէ մենք

Մարտի 15-ի և 16-ի գիշերային դաժան դիմակցումից հետո Ազգային Խորհրդարանական ժամկետները լրացան և Հանրապետական կուսակցությունը ոչնչացման սպառնալիքի տակ հայտնվեց։ Ինչպես հայտնի է, Հանրապետական կուսակցությունը ունի ամենամեծ խմբակցությունը Ազգային ժողովում, ունի 31 մանդատ, ունի ամենաշատ ընտրողներ, ունի ամենաշատ ֆինանսական միջոցներ։ Ինչպես հայտնի է, Հանրապետական կուսակցությունը

[illegible]

[illegible]

[illegible]

այս տեսակէտն ալ է, քան այն, որ ունեցել են մեր «ազգի փրկիչները», և երբորդ՝ որպէս մի ընթերցող, որին խիստ շահագրգիռ է իմանալ ճշմարտութիւնը «Վտակի» մղած այդ «բանակուից»։

Զէ՞ կարելի արդեօք ձեզ, «Վտակ»-ի պ. պ. ղեկավարներիդ, խնդրել՝ ցոյց տալու ձեր թերթի էջերում, թէ ե՞րբ, ո՞րտեղ և ինչ բովանդակութեամբ Դաշնակցութիւնը Բ. Իշխանեանի բրոշիւրում ընդգծված տեսակէտի ոգով մի ewarf որոշումներ է ընդունել՝ Թիւրքահայ դատի մասին։

Ցանկալի է, որ մեր տուած հարցին պատասխանէիք կորուկ և կօնկրետ կերպով, և ոչ թէ պատէպատ ընկնելով, հայհոյելով, ինչպէս սովորաբար անում էք։

Իմ դրած հարցին պատասխանելով, դուք բաւականութիւն տուած և նախապատրաստած կը լինէք և բոլոր նրանց, որոնք չը բաւականանալով ձեր ընդհանուր, առանց փաստերով ամրացած խօսքերով, կուզենային ծանօթանալ իրանց անյայտ «դաշնակցական մի շարք որոշումների» հետ, և ազատված կը լինեն մի շարք «Թիւրքիացութիւններից», որով և ձեզ էլ աւելորդ աշխատանք չէին տայ ամէն անգամ ձեր թերթի էջերում, ճշմարտութիւնը վերականգնելու համար, «բանակուի» բռնվել ամէն մէկի հետ առանձին-առանձին։

Բաւականանալով առայժմ այսքանով, մենք անհամբեր սպասում ենք ձեր սկզբունքային բնաւորութիւն կրող պատասխանին։

Եսայեմ

ՄԱՄՈՒԼ

Ինչպէս յայտնի է, ռուսահայերս ընդհանրապէս շատ քիչ տեղեկութիւն ունենք Պարսկ-Հնդկաստանի թեմի հայերի քաղաքական ու ազգային կեանքի, ինչպէս և նրանց ծագման մասին։ Այդ պատճառով, բնականաբար, մեզ հետաքրքրում է իւրաքանչիւր տեղեկութիւն, հէնց թէկուզ անկապ ու կցկտուր, որ գալիս է այդ թեմից, մանաւանդ Հնդկաստանի հայերի կեանքից։

Այդ տեսակէտից՝ աւելորդ չենք համարում Կալկաթայի հայոց ուսուցիչներից Յ. Աստուրեանի գրած մի թղթակցութիւնից, որ տպված է Եգիպտոսի «Լուսաբեր» թերթում, քաղել հետևեալ հատուածները։

Թղթակիցը, խօսելով հնդկահայ գաղթականութեան մասին, ասում է, որ այդ գաղութը կազմվել է հետևեալ պայմաններում.

Պարսկաստան գաղթող ու գերի տարուող հայը, ժէ դարուն սկիզբները, Շահ-Աբասի թոյլատրութեամբ, կը հիմնեն Նոր-Ջուղան, ուսկից ԺԸ դարուն գրեթէ 10,000 հայեր կը գաղթեն Հնդկաստան, Աֆղանիստան, Բիրմանիա, Զավա կղզին, Փիլիպպեան կղզիներու մայրաքաղաքը՝ Մանիլա և մինչև Չինաստան, ուրտեղուանք գաղթողներէն ոմանք բարձր աստիճաններու կը հասնին սոյն երկիրներու թագաւորներու և իշխաններու կողմանէ, և միացեալ ման՝ ալ իր վաճառականութեանն և այլ արհեստներու մէջ ունեցած ճարտարութեամբը՝ խիստ բարգաւաճ վիճակ մը կը ստանայ։ Հայոց այս կարևոր դիրքը կը տեսէ մինչև այն ատեն որ հոլանդացիք ու անգլիացիք կը տիրեն յիշեալ երկիրներուն, և յետ այնու, աստիճանաբար իրենց ազդեցութիւնը նուազելով, ցաւալի է ըսել, ոչ միայն մայրենի լեզուն կը կորսնցնեն, այլ և ազգային զգացումները։

Մեր նախնիքը ազգութիւնին ու կրօնքին պահելու համար խելացի գործ մը ունէին, այն է՝ ուր գաղթէին՝ հոն եկեղեցի մը ու քովիկն ալ դպրոց մը կանգնել։ Այսպէս, այս կողմերու գաղթական հայք ալ, ի սկզբան, շինած են եկեղեցիներ՝ Կալկաթա, Բօմբէ, Մադրաս, Չինաստան, Դաքքա, Սուրաթ, Սէյդաբադ, Ռանգուն, Մանդալէ, Սինգափուր, Բաթաւիա և Սուրապայա քաղաքներուն մէջ։ Այժմ այս քաղաքաց եկեղեցիներէն ոմանք փակուած կը մնան՝ նոյն տեղերու հայոց օտարացած կամ ցրուած լինելուն պատճառաւ։

Կալկաթայի հայք գրեթէ 50—60 տուն կը հաշուուին ու ընդհանրապէս հին և նոր գաղթական ջուղայեցիներ են։ Բնիկ կամ հին Կալկաթայի հայք անգլիախօս են. հայերէն լեզուն ամենևին չեն հասկնար ու չունին հայկական զգացում. իրենցմէ ոմանք միայն Զատիկ, Ծնունդ եկեղեցի կը յաճախեն։ Նոր գաղթական ջուղայեցիք ալ անգլիերէն կը խօսին։ Իրենցմէ, երկու սեռէն ալ, տարիքոտները հայերէն կը հասկնան ու կը խօսին. սակայն իրենց որդւոց մէջ շատ հաղուագէպ է հայերէն խօսող ու հասկցող։ Իսկ նոր երիտասարդ ջուղայեցիներ կան, որոնք բոլորովին հայերէն կը հասկնան ու կը խօսին։ Այսու ամենայնիւ, հակառակ պարզուած սոյն տխուր իրականութեան, հոս, մանաւորապէս նոր-Ջուղայեցւոց մէջ, ազգային դաստիարակութեան մը ու մեր լեզուին ուսուցման անհրաժեշտութեան ոգին երևան սկսած է գալ պլպլացող լոյսի նշուլով մը, և ուրախ եմ ըսելու թէ Մարդասիրական ձեմարանի ներկայ հոգաբարձութեան պատուանդամը պ. պ. Յ. Դ. Աբգար (փաստաբան ու մեծահարուստ պր. Գրիգոր Աբգարեանցի որդին), Յարութիւն Ստեփաննոսեան (մեծահարուստ կալուածատէր ու գոհարավաճառ) և Պետրոս Ն. Կրէտ (հարուստ վաճառական) և այլք կը բաղձան, որ հոս ազգային ոգին արթնցնեն ու Մարդասիրական ձեմարանը իր կոչմանը արժանի դիրքի մը մէջ դնեն։ Առ այժմ կանուխ կը համարիմ ձեմարանի ուսումնական վիճակի նկատմամբ լուր հաղորդել, միայն սաչափ յիշեմ, թէ հոս իւրաքանչիւր հարուստ տարբեր գաղափար մը ունի վարժարանին յառաջադիմութեան տեսակէտով... ու այս դժուարին պարագաներու տակ, հոգաբարձութիւնը որոշած է որ. անգլիացի տեսուչ մը գտնուելով հանդերձ, ձեմարանը՝ ազգային դաստիարակութեամբ ևս օժտելու համար հայ ուսուցիչ մը ևս պաշտօնի կոչուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ՝ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Ռաշտ, 10 մարտի

Այստեղի նոր դատաւոր Զայիր Դօվլէն ամսիս 4-ին, գիշերը ժամը 12-ին, ժամանեց, որի շնորհիւ երկիւղած ժողովուրդը մի քիչ միաժամեց։

Դատաւորի եկած օրվանից այլ ևս վխտացող շանսաժիսները երևան չեն գալիս. յուսով ենք, որ դատաւորը կարող կը լինի չարիքի առաջն առնել և հասարակութեանն ազատել, որից այնքան տարսափում էր։

Տեղիս հայ հասարակութեան կողմից ներկայացուցիչներ գնացին դատաւորին տեսութեան, որոնց շատ սիրալիր ընդունելութիւն ցոյց տուեց. նա, ժողովրդի գրութեան մասին հարց ու փորձից յետոյ, յորդորում էր բոլորովին երկիւղ չունենալ և ցոյս էր տալիս, որ իր պաշտօնավարութեան օրօք երկիրը աւելի լաւ կը կառավարվի։ Կը յուսանք, որ այս յոյսերը իրականանան։

Այստեղի պարսիկ ժողովուրդը առայժմ լուռ է երևում։ Նա այլ ևս դադարել է գոռում-գոչումներից. չեն երևում այն հսկայ շարժումները, ինչպէս որ էր մի քանի ամիս առաջ։ Անջուսանի գոյութիւնը կայ, բայց շատ թոյլ է։ Պատճառը պարզ ու որոշ է։ Ժողովրդի այն դասակարգը, որ պիտի յեղափոխութեամբ ձեռք բերի իր քաղաքական ու տնտեսական ազատութիւնը, դեռ շատ անպատրաստ ու անգիտակից է յեղափոխական դժուարին գործը առաջ տանելու։ Դեռ այդ դասակարգին պակասում են այնպիսի գործիչներ, որ կարողանան մասսաներին գիտակցութեան բերել և գործը կանոնաւոր շարունակել։ Իսկ այն դասակարգը, որ երկրի ամբողջ հարստութիւնը իր ձեռքում ունի, որ ամբողջ գիւղացիութեան կեանքն է չորացրել, կմախք դարձրել և գոնէ, նման ուրիշ երկիրների բուրժուազիայի, առանց մի ամենափոքր չափով օգտակար դեր կատարելու, նա, այդ ձրիակեր, անպէտք դասակարգը, որ այսօր յեղափոխվող ժողովրդի հսկայ շարժումներից վախեցած՝ դուրս է եկել և իբրև հարազատ ընկեր յայտարարել այն դասակարգին, որի աշխատանքովն է ապրում, որի արիւնն է քամել ինքը։ Բայց նա, ստիպված կամ իր առանձին շահերը նկատի ունենալով, դուրս եկաւ որպէս թէ յեղափոխական և նոյնիսկ գործի ղեկը իր ձեռքն առաւ. սակայն զարմանալի չէ, որ նա գործի ամենամեծ խոչընդոտն է հանդիսանում. մենք այդ դասակարգից այդքանն էինք միայն սպասում։ Իսկ օրվայ հացի խնդիրը արդէն իր մեռնող ազդեցութիւնն է թողնում աղքատ ու քայքայված ժողովրդի վրա. մարդիկ յուսահատ ու շուարած օրվայ հացի համար են մտածում։ Սակայն պարսկական յեղափոխութիւնը չի մեռնի, նա կը շարունակվի և իր օգտակարութիւնը կունենայ ապագայում։

Այստեղի հայերի մէջ շատ զգալի կերպով տարածվում է թղթախաղի ախտը. զարմանալի է, որ այդ ախտով վարակվածները խոստովանելով ախտի վերին ատիճան տգեղութիւնն ու ջնասակարութիւնը, միևնոյն ժամանակ աւելի են տարածում. թող հասարակութիւնը ուշադրութիւն դարձնէ, որպէսզի ախտը աւելի չը տարածվի։

Բարդէն

—

Ուրմի, 10 մարտի

Աշիրաթ քիւրդերի անվերջանալի ասպատակութիւնները սարսափեցրել են ազգաբնակութիւնը։ Գիւղերից տնային արժէքաւոր իրերը դարձեալ տեղափոխում են քաղաք։

Տարին չը լրացած, երրորդ անգամն է կրկնվում՝ գիւղերից քաղաք, քաղաքից գիւղեր ապրանք տեղափոխելը։

Գործում են նաև ընտանի աւազակներ, որոնց կարծիքով, ինչ էլ որ անեն, կը վերագրվի քիւրդերին։

Չը կայ օր՝ որ այս և այն գիւղում գողութիւն չը պատահի, մանաւորապէս ընտանի աւազակների ձեռքով։

Միջնակեալ ասեմ, որ սիւնի թուրքերին քիւրդերը իբրև հաւատակիցներ չեն դիպչում։

Մի ժամանակ ապրուստի չափազանց դժուարութիւնների թանգութեան մասին էր հոգս անում այս կողմի գիւղացիութիւնը, այժմ բոլորը մոռացել, խաղաղ կեանքի, ապահովութեան հոգսն է քաշում։

Իսկ ով կը տայ և երբ կը գան այդ երանաւէտ օրերը,—ոչ ոք դրական պատասխան չէ կարողանում տալ վհատված և լքեալ գիւղացիութեան։

Աշիրաթները Ուրմի-Սալմաստ ճանապարհին էլ աւելի ստուարացնում են իրանց աւազակային խմբերը։ Ճանապարհի ապահովութեան համար կառավարութեան նշանակած զինուորական պահպանութիւնը մինչև այժմ եղածից անհամեմատ ուժեղ է, թէև, այնուամենայնիւ, աւազակների թալան գերակշռութեան և ոյժի դիմաց համարվում է անբաւարար. այս է պատճառը, որ վաճառականները չեն վստահանում ապրանք արտահանել և ներմուծել։

Աբգար Տէր-Եսայեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Թիւրքիայի պատերազմական ձգտումները.—«Correspondenz Bureau» լրագրին հեռագրում են Կ. Պոլսից. «Վերջերս այստեղ գաղտնի լուրեր են պտտում, որ Ադրիանոպոլում և Սալոնիկում, 2-դ և 3-դ զօրաբաժինների շրջաններում, մեծացնում են զօրքերի քանակութիւնը, նոյնպէս և մասնակի զինուորակոչ են անում 4-դ զօրաբաժնի շրջանում, որի մասին այնպէս չափազանցրած լուրեր էին տարածվել արտասահմանում։ Այստեղ հաւատացնում են, որ այդ լուրերը համապատասխան չեն իրականութեան և հիմնված են սխալ տեղեկութիւնների վրա։ Սակայն յամենայն դէպս, ուշադրութեան արժանի են Թիւրքիայի պատերազմական բուռն ձգտումները, որոնք անկասկած բացատրվում են Թիւրքիայի ընդհանուր քաղաքական դրութեամբ, մի քանի չը լուծված կոնֆլիկտներով և հարցերով, և նրանով, որ Թիւրքիան երկիւղով է նայում իր ապագայի վրա։

Իտալիան ուղարկել է պետութիւններին, Բ. Դրանը և իր դեսպաններին մի շրջաբերական յայտագիր, որի մէջ առաջարկվում է ժանդարմերիայի հրամանատար նշանակել Մակեդոնիայում գեներալ Բօբիլանին։ Երբ պետութիւնները համաձայնութիւն կը կայացնեն գեներալ Բօբիլանի թեկնածուի մասին, այն ժամանակ միայն նրանք կը դիմեն պաշտօնական առաջարկութեամբ Բ. Դրանը։

Գերմանօ-Ֆրանսիական կոմիտեն.—Բերլինում կազմվեց ֆրանս գերմանական մի կոմիտետ, որի նպատակն է բարեկամացնել երկու ազգութիւններն։ Կոմիտետի նպատակն է նպաստել Գերմանիայի և Ֆրանսիայի բարեկամութեանը՝ աչքի ընկնող գործողների դասախօսութիւններով, նոյնպէս և համագումարներով և գիտական նպատակով ճանապարհորդութիւններ կատարելով։ Կոմիտետի կազմի մէջ մտել են բարձր պաշտի նախագահը և շատ պատգամաւորներ։

Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի փոքրակի նիստ.—Զօլայի նշխարները Պանտէօն փոխադրելու համար նախահաշիւից դուրս 35,000 ֆրանկ կրէդիտ պահանջելու պատճառով պատգամաւորների ժողովում տեղի ունեցաւ մի փոթորկալի միջադէպ։ Նացիոնալիստ Մորիս Բարրէս կարական կերպով մի այդպիսի ծախս անելու դէմ էր, ապացուցանելով որ Զօլան արժանի չէ մի այդպիսի պատուի, որ մի պոռնկագրող, որը իր գրուածքներով վարկաբեկ արեց Ֆրանսիան ամբողջ աշխարհի աչքում և արատաւորեց նրան «Debâcle» վէպով, արժանի չէ հանդիսելու Վիկտոր-Հիւգոյի կողքին։

Բարրէսի ճառին խիստ լեզուով պատասխանեց պատգամաւորների ժողովի նախագահը, որը կորցի հրաւիրեց նրան։ Աջակողմը և կենտրոնը ծափահարում էին Բարրէսին, որից յետոյ էլի աջակողմեան երկու հոգեւորներ աշխատում էին արատաւորել Զօլայի յիշատակը։

Չերմ կերպով առարկեց նրան Ժորէսը, ապացուցանելով, որ Զօլա-գրողին չէ կարելի բաժանել Զօլա-մարդուց և քաղաքացուց, որ թէ նրա գրուածքները և թէ կեանքը նուիրված էին այն բանին, որ ծառայում էին ճշմարտութեանը, և եթէ նա այդ նպատակով ստիպված էր լինում ի՛նչել կեանքի կեղտոտ խաւերը, այդ նա անում էր միայն նրա համար, որպէսզի աւելի պայծառ գոյնով ցոյց տայ մարդկութեան ապագայ իդէալները։ Օպպոզիցիան ատում է Զօլային իր նատուրալիզմով նրա համար, որ նա ատում է մշուշապատ յեղափոխութիւնը և վախենում է նրանից։

Ժորէսի ճառը ընդհատվում էր անընդհատ ծափահարութիւններով, իսկ վերջը աղմկալի ցոյցեր արեցին ձախակողմեանների պարագլխին։ Կրէդիտն ընդունվեց 162 ձայների մեծամասնութեամբ։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

Ներքին

17 մարտի

ՄՕՍԿՎԱ։ Բացվեց բժիշկների առաջին համառուսական համագումարը։

Տեղս է եկել ռուսաց սինոդի օբէր-պրոկուրորը։

18 մարտի

ՐԻԳԱ։ Մարտի 15-ին Շրինբում արուարձանում ձերբակալվեց լատիշական երկրի սոց.-դեմ. կուսակցութեան քաղաքային կօնֆերէնցիաներից մէկը, ութ անձերից բաղկացած։ Մարտի 16-ի առաւօտեան Շաուպիդէր տեղում երևան հանվեց նոյն կուսակցութեան նորընտիր կոմիտէի առաջին նիստը։ Ձերբակալված են 9 հոգի։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Դատաստանական պալատի յատուկ ատեանը, դասակարգային ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ, «Рѣчь» լրագրի խմբագիր Խարիտօնովին քրէական պատժագրքի 128-րդ յօդուածով դատապարտեց ժամեայ բանտարկութեան։

Նախահաշիւի մասնաժողովը եկամուտային նախահաշիւը երկաթուղային կառավարութեան վերաբերութեամբ աւելացրեց 27,405,140 ռուբլով։

ՆՈՎՈՉԵՐԿԱՍԿ։ Ալէքսանդրովսկ-Գրուշէվկում եկեղեցին կողոպտված է։ Սպանված են 4 պահապաններ։

Սարատովի

ՎԻԵՆՆԱ։ Մարտի 16-ին, ցերեկով, Բիւլովը այցելեց Էրենտալին և ՁԾաց նրա մօտ մի ժամ։ Այսօր, մարտի 17-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին Բիւլովը ընդունվեց Ֆրանց-Յովսէփ կայսրից Շինբրունում կէս ժամով ունկնդրութեան։

ԼՕՆԴՕՆ։ Բէյսէրի գործակալութեան հեռագրում են Տանժէրից, որ Մուլայ-Հաֆիզը նորից դիմել է միսսիոներին մի նամակով, որով պահանջում է իրան սուլթան ճանաչել։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆԴՐԿՈՒԿ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԻ ԶՄԵՌԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

(Նշանակված են Թիֆլիսի ժամերով)

—

Թիֆլիսից Բագու	Բագուից Թիֆլիս
Ընդ. գիշ. 12 ժ. 28 ր.	Ընդ. երեկ. 5 ժ. 02 ր.
Պօստ. երեկ. 9 ժ. 41 ր.	Պօստ. ցեր. 12 ժ. 21 ր.
Մարդ. առաւ. 7 ժ. 53 ր.	Մարդ. առաւ. 4 ժ. 58 ր.
Թիֆլիսից Բաքում	**Բաքումից Թիֆլիս**
Մարդ. առաւ. 10 ժ. 58 ր.	Մարդ. առաւ. 10 ժ. 38 ր.
Պօստ. առաւ. 9 ժ. 15 ր.	Պօստ. առաւ. 6 ժ. 49 ր.
Մարդ. երեկ. 11 ժ. 22 ր.	Մարդ. երեկ. 5 ժ. 46 ր.
Թիֆլիսից Երեւան	**Երեւանից Թիֆլիս**
Պօստ. գիշ. 1 ժ. 8 ր.	Պօստ. ցերեկ. 1 ժ. 18 ր.
Մ.-ապր. ցեր. 3 ժ. 16 ր.	Մ.-ապր. ա.գ. 12 ժ. 52 ր.
Կարսից. Ալեխան.	**Ալեխանդր. Կարս**
Պօստ. երեկ. 5 ժ. 48 ր.	Պօստ. ցերեկ. 12 ժ. 23 ր.
*)Մ.-ապր. առ. 5 ժ. 25 ր.	*)Մ.ապր. գիշ. 3 ժ. 09 ր.
Թիֆլիսից Զուլֆա	**Զուլֆայից Թիֆլիս**
Պօստ. գիշ. 1 ժ. 08 ր.	Պօստ. գիշ. 6 ժ. 48 ր.
Մ.-ապր. ցեր. 3 ժ. 16 ր.	Մ.-ապր. ցեր. 6 ժ. 54 ր.

*) Այս գնացքները երթևեկում են միայն պէտք եղած ժամանակ։

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։

Կ. Մ. ԶԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Ե. Կ. ԽՕՌՆԵՎԱ—9½—2 ժ. ատամի հիւ.

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՅԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական., վիրաբուժութեան և միզասեռ.

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ծաղկահատ.։

Կ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի։

Ա. Գ. ԿԱՐԱԳԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Ի. ՇՁԵՐԲԻՆԱ—1½—2 ժ. մանկաբարձութեան։

Գ. Ց. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—11—12 ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ա. Ց. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ., վեներական, միզասեռ և մորթու հ.

Գնաները 50 կ.։ Զքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վիրատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺԻՇԿ

Ա. Մխիթարեանց

Ընդունում է հիւանդներին. մասնագիտութիւն՝ սիֆիլիս, միզային, վեներական և մորթու հիւանդութիւններ. առաւօտեան 12—2 ժ., երեկ. 5—7 ժ., Օլօլակ, Բենրութեան փողոց № 33.

(ա. օ.) 100—16

ԲԺԻՇԿ

Մելիք-Էյնաթեան

Վեներական, միզասեռական և մորթու հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւն 9—10 առաւօտ. 5—7 երեկ.

Կոնեիեվսկայա փող. № 6, Վեռցել հիւրանոցի մօտ։

(Ա. Հ. շ.) 30—30

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Յարութիւն Թումանեանի

Ռուս-հայերէն

✦ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԲԱՌԱՐԱՆ ✦

Գինը՝ 75 կոպ., ճանապարհածախսով 1 ր. (408 երես. 10,000 բառ)

✧ ԽՕԼԵՐ ✧

Վոդբվիլ մէկ արարուածով

Երկրորդ տպագրութիւն, բարեփոխված

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ.

Դիմել հեղինակին՝ Тифлисъ, Чавчавадзевская № 25-а

(Հ. Կ. 10—8

ՆՈՐ-ԴՊՐՈՑ

Ա. ՄՍԱԴԻՐ

Հրատարակութիւն Կովկասի հայոց դպրոցների ուսուցիչների և վարժուհիների միութեան կենտրոնական խորհրդի

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ—Աբեղեան Ա., Աբովեան Ս., Յարութիւնեան Իս., Ռաֆֆեան Տ. եւ Տեր-Միրաքեան Յ.

Ապրիլ ամսից լոյս կը տեսնի «Նոր-Դպրոցը» հետևեալ ծրագրով.

I. Տեսական և գործնական մանկավարժութիւն.
II. Հոգեբանութիւն, բարոյագիտութիւն և գեղագիտութիւն.
III. Դպրոցական կեանք.
IV. Դպրոցական առողջապահութիւն և վիճակագրութիւն.
V. Գրականագիտութիւն և գրախօսութիւն։

Բաժանորդագրութիւն ընդունվում է վեց ամսով՝ ապրիլից—սեպտեմբեր

	տարեկան	կէսամեայ
Բաժնեվճարն է		
Միութեան անդամների համար	3 ռուբլի	2 ռուբլի
Ոչ անդամների համար	5 ռուբլի	3 ռուբլի

Առանձին համարները՝ 50 կոպ։

Բաժանորդագրութեան տարին հոկտեմբերից—հոկտեմբեր է։ Այժմ բաժանորդագրութիւն ընդունվում է ապրիլից մինչև սեպտեմբեր։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція журнала „НОРЪ-ДПРОЦЪ“, Бебутовская № 30. Tiflis (Caucase) Redaction du journal «NOR-DPROTZ»

Խմբագիր՝ Իս. Յարութիւնեան

(Հ. Հ. 2.) 2—1

Զգուշացէ՛ք կեղծումներից

САНТАЛЪ МИДИ

Պահանջէ՛ՆՐ գրված լիճի „Midy“

ՍԱՆՏԱԼ ՄԻԴԻ

(Թոյլատրված Ռուսաստանում)

Չը կայ լաւագոյն միջոց, քան Սանտալ Միդին, պերելոյի (հնոտրէյ) ամենայարատև դէպքեր բժշկելու համար։

Սանտալ Միդիի յատկութիւնը և էսենցիայի մաքրութիւնը թոյլատրում են գործածել առանց ՁՆաեելու մարսողական գործարաններին։

Գտնվում է Ռուսաստանի գլխաւոր դեղատներում։

(Հ. 1 ան. Հ.) 25—18

Типографія „Экономія“ Аваки Мугдусіанова съ С-ми. Большая Ванкская т. д. Семинаріи № 3.